

Yttrande över remiss om betänkandet Motståndskraft i samhällsviktiga tjänster (SOU 2024:64)

Er beteckning: Fö2024/01550

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Jönköpings län ser positivt på föreslagna förändringar för att förstärka motståndskraften för samhällsviktiga tjänster.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att de utpekade länsstyrelserna ska åläggas att utöva tillsyn över övriga länsstyrelser. En sådan tillsyn är direkt olämplig och oacceptabel och skulle underminera den myndighetsövergripande samverkan.

Länsstyrelsen har följande synpunkter på utredningens bedömningar och förslag.

5.3.3 Undantag för åtgärder enligt andra regelverk med motsvarande verkan

Länsstyrelsen delar utredningens förslag och ser det som viktigt att regeringen ges möjlighet att i föreskrifter ange vilka bestämmelser om riskbedömning, åtgärder för motståndskraft, bakgrunds- kontroller och incidentrapportering som har motsvarande verkan. Ju tydligare det kan anges desto bättre så att det inte lämnas öppet för olika bedömningar.

5.3.4 Undantag för brottsbekämpning och Sveriges säkerhet

Precis som i länsstyrelsens tidigare remissyttrande avseende nya regler om cybersäkerhet så är Länsstyrelsens mening att hela den offentliga sektorn, utan undantag, borde ha omfattats av denna lag.

Länsstyrelsen anser vidare att det skulle underlätta tillämpningen och öka acceptansen för regelverket om samtliga aktörer omfattades av lagens tillämpningsområde.

Länsstyrelsens uppfattning är därför att undantag inte bör göras för myndigheter som till övervägande del bedriver säkerhetskänslig eller brottsbekämpande verksamhet. Även för det fall en verksamhetsutövare bedriver säkerhetskänslig verksamhet eller brottsbekämpning krävs god motståndskraft.

Föreslagna undantag för uppgiftsskyldigheter rörande uppgifter som omfattas av säkerhetsskyddslagen samt tillsynsmyndigheters begränsade undersökningsbefogenheter för sådana delar av områden, lokaler eller andra utrymmen där säkerhetskänslig verksamhet bedrivs, kan ses som tillräckligt kompensande kontroller för att motverka att säkerhetskänslig verksamhet äventyras.

6.2.1 Begreppen samhällsviktig tjänst kontra samhällsviktig verksamhet

Länsstyrelsen delar utredningens beskrivning av utmaningarna med likheterna och olikheterna mellan begreppen samhällsviktig tjänst kontra samhällsviktig verksamhet och de otydligheter som detta skapar.

Länsstyrelsen instämmer med utredningens bedömning av att det stora värdet av att i framtiden se över direktivens koppling till det svenska beredskapssystemet och möjligheten till att ensa såväl begrepp som sektorer som träffas av olika regelverk.

8.2 Åtgärder för motståndskraft

Länsstyrelsen ser det som olyckligt att begreppen *tekniska*, *säkerhetsmässiga* och *organisatoriska* åtgärder för att säkerställa sin motståndskraft används.

Länsstyrelsen ser en stor risk för att detta skapar en begreppsförvirring jämfört med andra områden där tekniska och organisatoriska åtgärder utgör delmängder av säkerhetsåtgärder.

Exempelvis inom standardfamiljen ISO 27000:s definitioner kopplat till informationssäkerhet och dess tillhörande säkerhetsåtgärder inom ISO 27001 och 27002. Det vill säga att Säkerhetsåtgärder för informationssäkerhet omfattar åtgärder inom det organisatoriska, personrelaterade, tekniska och fysiska säkerhetsområdet. Definitioner som används inom både privat och offentlig sektor sedan lång tid.

Ett tydligare ensande av begreppen hade varit att föredra, men det kan troligtvis hanteras genom ytterligare förtydliganden av innebörder i framtida föreskrifter från tillsynsmyndigheterna.

Utredningen menar att det inte är möjligt att i lag föreskriva att standarder ska beaktas, men att använda ensade begrepp vore ett led i att följa direktivets artikel 16:s innebörd om att *medlemsstaterna ska, när det är användbart och utan att föreskriva eller gynna användningen av viss teknik, uppmuntra användningen av europeiska och internationellt erkända standarder.*

8.3 Incidentrapportering

Kritiska verksamhetsutövare ska utan onödigt dröjsmål rapportera incidenter som medför eller kan medföra en betydande störning i tillhandhållandet av samhällsviktiga tjänster.

För att klargöra begreppet "kan medföra" konstaterar utredningen att *"det krävs att incidenten potentiellt kan medföra en störning i den samhällsviktiga tjänsten, dvs. det måste finnas viss sannolikhet för att en störning kan inträffa"*.

Länsstyrelsen ser det som viktigt att begreppet *kan medföra* förtydligas så långt det är möjligt i framtida föreskrifter för att undvika skillnader i tolkning bland tillsynsmyndigheter och verksamhetsutövare.

9.3.3 Befattningsanalys utgör grunden för vilka som ska bakgrundskontrolleras

Bakgrundskontroll ska endast göras för befattningar som kan orsaka mer än ringa skada på den samhällsviktiga tjänsten. Utredningen konstaterar i kapitel 9.3.3 att det begrepp som ska användas är *ringa*

skada och att det ”ansluter till etablerad begreppsanvändning inom svensk rätt” förordar dock länsstyrelsen att begreppet förtydligas och exemplifieras ytterligare i framtida föreskrifter.

10.3.7 Offentlig förvaltning

Som framgår av utredningen så avstyrkte länsstyrelserna i tidigare remissyttrande avseende nya regler om cybersäkerhet (NIS2), att utpekade länsstyrelser ska utöva tillsyn över resterande länsstyrelser. Detta med motiveringen att Länsstyrelserna har gemensam IT-drift och gemensamma strukturer för informations-säkerhet, utveckling och verksamhetsprocesser. Förslaget skulle därför innebära att länsstyrelserna utövade tillsyn över sig självt.

Regeringskansliet har uttryckt en tydlig förväntan på att länsstyrelserna ska samordna och samverka med varandra inom områden som berör myndigheternas gemensamma verksamhet. Länsstyrelserna bedriver således ett nära samarbete inom flera verksamhetsområden, vilket bland annat manifesteras genom gemensamma arbetsutskott samt olika nätverk, exempelvis för Säkerhetsskyddschefer. Det förekommer även ett flertal förvaltningsobjekt som arbetar över myndighetsgränser, exempelvis inom följande områden:

- Ekonomi och personal
- Förvaltning och juridik
- Gemensamt handläggningsstöd
- Samhällsskydd och beredskap

Regeringskansliet har dessutom genom utfärdande av regleringsbrev föreskrivit att länsstyrelserna ska upprätta en gemensam och effektiv IT-verksamhet. Länsstyrelserna har ingått en överenskommelse som reglerar den gemensamma IT-verksamheten, där Länsstyrelsen Västra Götaland fungerar som värdlänsstyrelse. Värdlänsstyrelsen åläggs ansvaret för länsstyrelsernas IT-säkerhet samt för att säkerställa att IT-miljön utformas på ett ändamålsenligt, effektivt och enhetligt sätt.

Mot denna bakgrund är det direkt olämpligt att utse en länsstyrelse som tillsynsmyndighet över andra länsstyrelser. Länsstyrelsen avråder därför starkt från ett sådant förfarande, då detta skulle kunna påverka den ovan nämnda myndighetsövergripande samverkan negativt.

Jämfört med NIS2-direktivet är utredningens bedömning att ”det inte föreligger samma problematik när det gäller CER-direktivet men att det mest lämpliga är att det är samma tillsynsmyndigheter som ansvarar för sektorn offentlig förvaltning enligt CER-direktivet

som enligt utredningens förslag om NIS2-direktivets genomförande. Utredningen föreslår därför att om regeringen beslutar att en annan myndighet ska vara tillsynsmyndighet över länsstyrelserna enligt lagen om cybersäkerhet så ska den myndigheten även vara tillsynsmyndighet enligt lagen om motståndskraft hos kritiska verksamhetsutövare.”

Länsstyrelsen ifrågasätter utredningens bedömning att det inte föreligger samma problematik med avseende på de gemensamma strukturer som ovan har redogjorts för. Dessa gemensamma strukturer har en betydande och genomgripande påverkan på det aktuella området, vilket medför att en korsvis tillsyn mellan länsstyrelserna skulle kunna leda till allvarliga intressekonflikter och därmed äventyra myndigheternas oberoende. Länsstyrelsen anser därför att en sådan tillsyn är både olämplig och oacceptabel.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Brittis Benzler med beredskapshandläggare David Andersson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Johan Löwenadler Davidsson, avdelningschef Anna Olsson, försvarsdirektör Jonas Petri samt säkerhetschef/tf. säkerhetsskyddschef Bo Hansson medverkat.